

AFRIKAANS A1 – STANDARD LEVEL – PAPER 1
AFRIKAANS A1 – NIVEAU MOYEN – ÉPREUVE 1
AFRICAANS A1 – NIVEL MEDIO – PRUEBA 1

Tuesday 20 November 2001 (afternoon)
Mardi 20 novembre 2001 (après-midi)
Martes 20 de noviembre de 2001 (tarde)

1 hour 30 minutes / 1 heure 30 minutes / 1 hora 30 minutos

INSTRUCTIONS TO CANDIDATES

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a commentary on one passage only. It is not compulsory for you to respond directly to the guiding questions provided. However, you may use them if you wish.

INSTRUCTIONS DESTINÉES AUX CANDIDATS

- Ne pas ouvrir cette épreuve avant d'y être autorisé.
- Rédiger un commentaire sur un seul des passages. Le commentaire ne doit pas nécessairement répondre aux questions d'orientation fournies. Vous pouvez toutefois les utiliser si vous le désirez.

INSTRUCCIONES PARA LOS ALUMNOS

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario sobre un solo fragmento. No es obligatorio responder directamente a las preguntas que se ofrecen a modo de guía. Sin embargo, puede usarlas si lo desea.

Skryf kommentaar oor **een** van die volgende tekste:

1. (a)

Hoe meer dinge verander, hoe meer lyk dit dieselfde. So sê 'n vriend nou die dag. Hy verwys na die nuwe en ou plaë wat onverwags die een en twintigste eeu teister – en dit in 'n era waarin ons veronderstel is om in volle beheer te wees van die wêreld waarin ons leef.

- Teen 1960 het dit gelyk asof ons die meeste plaë en siektes onder beheer gebring het.
- 5 Malaria, polio en tuberkulose wat op 'n tyd lewensgevaarlike siektes was, het hul greep op die mensdom verloor. Plant – en diersiektes is eweneens onder die knie gekry. Dit het gelyk asof die mens se behoefte om die natuur te beheer, geseëvier het.

- Maar tekens dat ons manipulasie van die natuur begin boemerang, het in die vroeë negentiger jare begin toe malariagevalle wêreldwyd toegeneem het vanweë die feit dat
- 10 middels wat voorheen effektief daarteen was, skielik nie meer behoorlik funksioneer nie. En vandag is malaria weer eens die grootste doder in Afrika, terwyl tuberkulose hand oor hand toeneem. In die VIGS-epidemie bied verdere stof tot nadenke.

- Maar dit was die uitbreek van malkopsiekte onder beeste in bek-en-klouseer onder
- 15 hoëdiere wat 'n amper irrasionele vrees onder veral Europeërs laat posvat het. Vergelykings word getref tussen die sogenaamde Swart Dood in die Middeleeue en die gevoel van magteloosheid wat die geteisterde lande ervaar. Terwyl die vrees vir malkopsiekte verstaanbaar is – mense sterf immers daaraan – is die vrees vir bek-en-klouseer meer kompleks. Die siekte is heeltemal onskadelik vir mense. (Maar selfs al is malkopsiekte dodelik vir mense, het minder mense in totaal aan die siekte gesterf
- 20 as in motorongelukke op 'n enkele dag in Brittanje!)

'n Verdere implikasie is dat die dieet van Europeërs binne twee jaar dramaties verander het. Die beweging na groter vegetarisme het skielik 'n hupstoot gekry. Tonele van duisende skape en beeste wat op die groen velde van Brittanje dood lê, het 'n onuitswisbare indruk op almal gemaak.

- 25 Ekoloë neem 'n ons-het-mos-vir-julle-gesê houding in. Die enorme toename van diere in reeds digbeboude lande, die feit dat diere deur die voer wat hulle eet, 'n semi-kannibalistiese dieet het, die swaar gebruik van groeihormone en ander gewigstimuleerders, die globale verwarming van die aarde, die grootskaalse gebruik van antibiotika en die feit dat die planeet nog nooit so dig bevolk was nie, bring 'n
- 30 moontlikheid van ondenkbare plaë en rampe na vore. Bakterioloë is dit eens dat ons weerloos staan teenoor nuwe en muterende virusse en bakterieë. Daar is 'n sterk gevoel dat ons minagting vir die biosfeer katastrofiese gevolge vir ons mag inhou.

Johannes Estreaux *Insig* (2001)

- Wat sou jy sê, is die sentrale argument in die stuk?
- Die stuk argumenteer dat hoe meer dinge verander, hoe meer bly dinge dieselfde. Verduidelik
- Hoe sou jy die toon van die skrywer beskryf?

1. (b)

êrens word dit aand

Nêrens elders gaan lê 'n wind so
brand die son sulke groen rook nie
die voëls en die plaasarbeiders sing
in die skemer

5 en waar die son in die aarde afgesluk is
is die verhemelte nog rooi geskuur

Die bome se oë gaan oop
kan 'n mens so sê?
maar alles kom nader

10 Nêrens elders gaan sterre só breek
so oor die hemel geskuur word nie
soos bloeisels aan 'n sipresboom
'boord, 'n slagreën, 'n melkweg van sterre
wat bo die valleie

15 kom gons, kom wieg

Ook die maan gaan oop
hoe kan 'n mens sê
maar alles gesels van 'n nuwe rus:
die hard kom lê sy kop neer

Breyten Breytenbach *Die ysterkoei moet sweet* (1964)

- Hoe sou jy die toon van die gedig beskryf?
 - Die gedig werk met besondere beelde. Gaan enkele vergelykings en metafore na en sê waarom jy hulle treffend en ongewoon vind.
 - Hoe beïnvloed die atmosfeer die gemoed van die skrywer?
-